

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Preceptoriu[m] Domini Gotscalci Hollen de ordine Heremitarum sancti Augustini

Hollen, Godescalcus

Nurmberge, 1521

VD16 H 4471

Non falsum testimoniu[m] dices.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30748

Meretrices que vendūt viliſſimā partē ſui corporis. iſti hō honeſtiſſimā. ſ. linguam ⁊ os. Tales aſſimilantē lingue; que eſt in ſtatera; que ſemp ad minimū pōdus facit motum; ⁊ ſe inclināt ad partē grauiorem. Ita iſti qualitercūq; ſit de ſitate ad illam partem inclinant q̄ in dādo pecuniā eſt magis ponderoſa. Et de quolibet tali dicit̄ in p̄s. **A**ſſendaces filiū hōim in ſtateris ⁊ c̄. Etiaꝫ comparari poſſunt illis cherubin; qui tenent flāmeū gladiū; atq; verſatīle ad impediendum reditū hominis in paradīſum. **B**eneſti. Reuera iſti aduocati mali habēt flāmeū gladiū q; lingua eorū gladius acut; ⁊ eſt valde verſatilis; q; defacili verti pōt cōtra veritatē; ⁊ p ſitate. **C**herubin em̄ interpretat̄ plenitudo ſcie; q; iſti dicunt̄ ſapientiſſimi ap̄d vulgares ad cuſtodiendū lignū vite viam. ſ. ne aliquis accedat ad chriſtum qui eſt lignū vite; q; ipſi falſa pcurāt; matri monia diſiungunt; ecclīas ſpoliāt; innocētes excōdicant; ſy moniacos defendunt. **A**n quidā vidit Heronem in ſpū apud inferos balneantē; miniſtri hō vndiq; aurum bulliens in os eius ⁊ circa eū infundebāt. **L**ūq; hō vidiffet vnā cohortē aduocatorū clamabat dicens. **O** venale genus hominum aduocati amici mei accedite huc et balneumini in vaſe iſto; ad huc locus ſuper eſt quē p vobis ſeruauī. Tales em̄ deberēt eſſe ſicut ſtelle fixę cū motu firmamenti. i. veritatis. **A**n puer. **xxi.** Labiū veritatis firmum eſt imperpetuū. Sed certe p maiori parte hōis inueniunt̄ erraticę; q; mouent̄ duplici motu. ſ. cōtra veritatē ppter munera; et q̄nq; cū veritate ducti p̄ſcia. **D**ubitat̄ vtrū clericus poteſt eſſe aduocatus? **R**n̄. q; hoc pōt fieri dupliciter. Aut coram iudice ſec̄lari; ⁊ ſic nullo mō licet; q; dicit̄ extra de poſtu. c. Clerici in ſubdiaconatu ⁊ ſupra eorā ſeculari iudice aduocati fieri nō preſumant. dicit̄ ibidem. Clericus ſi fecerit contra ecclīam in qua eſt beneficiat; eſt tanq; ingratus beneficio ſpoliāndus. Sed hoc verum eſt niſi p̄p̄iam cauſam vel eorū ecclīę pſequant; aut tale officiū aſſumant p miſerabilibus pſonis. **S**ecūdo hoc fieri pōt coram ſpūali iudice; ⁊ ſic pōt eſſe aduocatus q; eſt officiū pietatis. De quo **J**ob ſe com-

mendabat di. ſc3. c. **xxix.** Pater eram pauperum; ⁊ cauſam quā nesciebam diligentiſſime inueſtigabā. **C**ōterebā molas iniq; et de dentib; illius auferebā predā. Et ſic poteſt fieri ſine pctō ſeruatis quattuor cōditionib; . **P**rimo q; dignū officiū cui deſeruit p talem aduocationē nullo mō impeditur. **S**ecūdo q̄n talis aduocatio fiat ſine iſte ⁊ clamore et nimio ardore tp̄alis lucri exerceat. **T**ertio q; nullū negociū ſeculare in tali aduocatiōe aſſumat. **Q**uarto q; de licētia ſuperioris tale officiū exerceat. **H**ec **A**ug. de anchona in ſumma de eccleſiaſtica pt̄te. q. **cxj.** ar. **i.** **S**ecūdo dubitat̄ vtz oēs laici indifferent̄ abſq; pctō ad officiū aduocatonis poſſunt admitti? **R**n̄. ibidem ar. **ij.** q; aduocati debent in ſe habere quinq; . **P**rimo debent habere in intellectu ſcientiam; ⁊ ergo pueri ſulti ⁊ furioſi repelluntur ab aduocatione; quia conſtat eos ſcientia ⁊ cognitione carere. **S**ecundo vt habeant in affectu conſtantiam. Et ergo mulieres ſicut non admittuntur ad predicationē; ſic non debent admitti ad inuocandum. **A**ſſa: **g**is em̄ ex ipſarum colloquio habēt prouocare ad luxuriam q̄ ad iuſticiā. **T**ertio debent in allegatione habere eloquentiā; ⁊ ſic ſurdi ⁊ muti arcentur ab aduocatione. **Q**uarto in reſpoſitione clementiam; ⁊ ſic precio pugnant̄ cum beſtijs vel infames ſeu criminoli ab aduocatione repelluntur. **Q**uinto in executione liberam ſententiā. ſic ſerui qui habent dñm ⁊ nō ſunt ſui iuris ad aduocationē non admittunt̄. Nam propter ſcientiam aduocati non decipiunt̄ ppter conſtantiam non peruertunt̄; ppter eloquentiā non p̄fundunt̄; propter clementiam non irāſcuntur; propter liberam ſententiā non repelluntur.

Non falſum testimoniū dices.

Secundo peccant contra illud preceptum mendaces ſeu mendacium proferentes quod patet per diffinitionē mendacij. quā ponit̄ m̄gr ſentē. lib. **iiij.** diſt. **xvij.** ex verbis b̄ti **A**ugu. ⁊ ponit̄. **xxij.** q. **ij.** **6.** ille ergo dicit q; mendacius eſt falſa ſignificatio vocis cum intentione fallendi. **I**m q̄d dicit̄. **b.** **A**ugu. **xv.** li. de trinita. **V**erbum quod foris ſonat eſt ſignum verbi q̄d

Preceptum Septimum

Rintus latet: et etiā ipsius rei exterius existē-
tis. Habet ergo verbum triplicē compara-
tionē. s. vnā ad rem significatam et aliam
ad proferentem. tertiam ad audientē. Nā
ad rem significatā hanc comparationē ha-
bet. vt rem sicut vere est sic vere significa-
re valeamus. Ad proferentem hō habet
hanc comparationem. vt affectum nostrū
et cōceptū vere sicut est. alteri exprimam⁹.
Sed ad audientē sic compatur vt mentem
eius per signa ad veritatem cognitionis
excitemus. Omnis autem mentiens ista
triplici vtilitate verbum suum priuare in-
tendit. Nam intendit significare rem ali-
ter quam sit: et exprimere eius contrariū
quod in animo sentit: et ad falsum excita-
re animā eius qui audit: sed non pōt ver-
bum hominis carere vera rei significatio-
ne: et loquentis vera expressione: et audi-
entis vera informatione absq; peccato.
Cum apostolus dicat. Loquimini veritatem
vnusquisq; cum proximo suo quoniā
sumus inuicem membra. Ideo dicit ma-
gister sentē. vbi supra. Verba em̄ non sunt
instituta vt homines p ea sibi inuicē fallāt.
sed vt homines per ea in alterius noticiā
suas cogitationes ferāt. Verbis ergo vti ad
fallaciam: non ad quod sunt instituta pec-
catum est. hec ille. Ergo dicit̄ mentiri q̄si
contra mentē ire. Sed aliter est de illo qui
dicit falsum qd̄ putat verum et iste nō men-
tit̄. Ideo dicit magister ibidem. Nemo sa-
ne mentis iudicandus est qui dicit falsum
quod putat verum: qz quantū in ipso est nō
fallit ipse sed fallit̄. Et e contrario ille men-
titur quantū est in ipso qui dicit verū qd̄ pu-
tat falsum. Q̄tū em̄ ad animū ei⁹ attinet:
qz hoc nō dicit qd̄ sentit: q̄uis verū nō inue-
niatur qd̄ dicit. Nec vllō modo liber est a
mendacio: qui ore nesciens verum loquit̄.
Hec Augusti. et ponunt̄ eius verba. xxiij.
q. ij. c. is aut̄. Illud aut̄ mendaciū fit specia-
liter quinq; modis. s. veritatem subticendo
Cum ore mendaciū pferendo. Cum desi-
derio audiendo. Aut mendaciū scribendo.
Aut mendacium defendendo. De primo
dicit̄ extra de crimine falsi. c. j. vterq; re⁹
est: et qui veritatem occultat et qui menda-
cium dicit. qd̄ intelligit̄ de teste in iudicio

requisito. vt ptz. xj. q. iij. c. quisquis metu
cisiu sibi potestatis veritatē occultat iraz
dei super se puocat: quia magis timet ho-
minem q̄ deum. Et post pauca. Uterq; re-
us est et qui veritatem occultat et qui men-
daciū dicit: quia ille pdesse nō vult: et iste
nocere desiderat. Hec ibi. Quod potest fi-
eri tribus modis s̄m Hylariū sup̄ Matth̄.
Primo humana timiditate. Unde dicit glo-
sa super illo verbo. Non abscondi misericor-
diam tuam et veritatē tuam a consilio mul-
to. Et q̄ ppter multos cōsiliantes et timo-
rem incutientes veritas tacenda non est.
exemplo apostolor: quibus phibuerūt iu-
dei ne amplius loquerent̄ in noīe illo. Nū-
derūt. Magis oportet obediri deo q̄ hoī-
bus. Secdo q̄ nō fiat pecunte auiditate sic
custodes veritatē resurrectionis celauerūt
auiditate pecunie. Sup̄ quo Hilari⁹ dicit
q̄ resurrectionis silentiū emitur et menda-
cium furti argēto cōpat̄: q̄ cupiditate pe-
cunie et honore seculi veritas denegatur.
Tertio nō diuine gl̄ie taciturnitate. Nō di-
cere veritatez q̄n quis tenetur eam dicere
redundat in derogationē dei: qz deus ve-
ritas est. vñ dixit Josue ad Achor vt patet
Josue. vij. Da fili gloriā deo et cōfiteri
veritatē. De his tribus d̄. iij. q. ij. c. accu-
satores. qz tria solent impedire veritatem.
videlicet carnalis amor timor atq; auaritia.
Dubitat̄ vtrū predicatores sine peccato
pōt tacere scelera ppli. R̄ndit̄ Augu. de
anchona in summa de eccl̄ia. pt̄ate. q. cvij.
ar. iij. q. p̄ pdicatorē quedā pponunt̄ tan-
q̄ credenda. quedaz hō tanq̄ obseruanda
et opanda. quedam sicut corrigenda. et q̄-
dam sunt ad informationem bonorum mo-
rum. Falsitates ergo et errores que oppo-
nuntur credibilibus et his que sunt de inte-
gritate fidei et sacre scripture predicator ta-
cere non debet. Transgressiones em̄ diui-
nox p̄ceptor eodē mō tacenda vel nō pro-
nūcianda esse pctā damnosa pestis est. In
persona talium scribit̄ Treno. j. Prophete
tui viderunt tibi falsa: et nō aperiebant int̄-
quitatem tuam. Ideo dicitur extra d̄ reg-
turis. Utilius scandalū nasci permittit̄ q̄
veritas relinquatur. Et loquit̄ ibi de veri-
tate vite et iusticie: non doctrine. Sed il-

A la q̄ sunt contra bonor̄ mor̄ informationē
 corrigenda propter vitiationē: quādoq; ma-
 ioris mali: et ne auditores quib; peiores fi-
 ant sunt dissimulanda. Ideo dicit Grego.
 et ponuntur eius verba di. Aliqui suo inge-
 nio relinquēdi sunt: ne forte peiores fiant
 si a tali consuetudine prohibeantur. Ideo
 p̄pheta dicit. Silui a bonis. Et sequit. Et
 dolo: me⁹ renouat⁹ est. Idez ptz in .c. xxiij.
 q. ij. cuz ergo. Sc̄do mō h̄z fieri mendaciū
 proferendo. de quo Eccl̄. vij. Noli amare
 mendaciū. Et post in eodem. Noli mentiri
 omne mendaciū. Illud viciū est maxime
 fugiendum: quia est demonis imitaciū.
 Est fallitatis significatiū.
 Est anime intoxicatiū.
 Est fidei exclusiū.
 Est prauitatis excessiū.
 Est anime humane damnatiū.
C Pr̄mo est demonis imitaciū: q̄a de dia-
 bolo legitur Ioan. viij. Mendax est et pa-
 ter eius: q̄a ipse fuit primus mēdax quādo
 dixit p̄mis parētib⁹. Nequaquā moriemini:
 sed eritis sicut dii scientes bonum et malū.
B Tales mēdosi sunt diaboli imitatores qui-
 bus merito dicere possemus illud Ioan.
 viij. Vos ex patre diabolo estis: et deside-
 ria patris vestri vultis implere. Sunt em̄
 moraliter loquendo adinuicem commixta
 duo regna. s. regnum christi et regnū diabo-
 li. Sicut ista differunt in legibus: sic diffe-
 runt in idiomate. Nam idioma regni cele-
 stis est veritas. dicente Psal̄m. Domine in
 celo misericordia tua et veritas tua vsq; ad nu-
 bes. Idioma h̄o regni terrestris quod est
 regnum diaboli est fallitas. Unde Eccl̄.
 iij. Non est veritas: non est misericordia:
 non est scientia dei in terra: sed maledictū
 homicidium: mendaciū: furtum et adu-
 lterium inundauerunt. Si ergo homo velit
 perpendere ad quod regnum pertineat:
 videat cui regno in idiomate concordat.
 Nam qui gallicum loquitur gallicus est:
 qui teutonicū teutonicus est: quia sic argu-
 ebant contra Petrū q̄ esset galile⁹. Math̄.
 xxvij. Vere et tu ex illis es. Nam et loque-
 la tua manifestum te facit. Narratur in hi-
 storis q̄ cuz Guilhelmus dux normandie
 regnum anglie acq̄siisset: deliberauit quō

saxoniam linguam posset destruere et an-
 gliam et normandiam in idiomate conco-
 dare et ordinauit q̄ nullus in curia regis
 placitaret nisi in gallico: et iterum quilibet
 puer ponendus ad litteras addiscendum
 addiceret gallicū et post gallicum latinū.
 Isto modo moraliter princeps huius mun-
 di diabolus est. vt patet Ioanis. xvj. Prin-
 ceps huius mundi iam iudicatus est: ideo-
 ma suum p̄prium est mendaciū et fallitas
 vtz Ioan. viij. Cum loquitur mendaciū
 ex proprijs loquitur. Et igitur concordet
 mundum cum prouincia infernali in ideo-
 mate suo et destruat ideoma christi q̄d est
 veritas: ordinauit q̄ omnia secularia in cō-
 uentionibus et mercationibus vtant men-
 dacijs et hoc in palacio regis: quia faciunt
 de domo dei spelūcam latronum. Etenim
 puer docendus primo addiscit gallicum:
 id est primo cuz seculo applicatur addiscit
 mēdaciū. Secūdo mēdaciū est falli-
 tatis significatiū: q̄d patet p̄ diffinitionē
 mendacij: quia mēdaciū est falsa signifi-
 catio vocis cum intentione fallendi: et si-
 gnū est q̄ est falsus homo qui mendax est.
Ideo dicit Eccl̄. xx. Lapsus false lingue
 quasi in pauimēto cadit. Ideo dicit Arist.
 in ethicis. q̄ plus peccat qui falsificat ser-
 monē q̄ monetam. Ideo quantum preua-
 let denarius bonus denario falso: tantum
 preualet h̄o verax homini falso: sed vnus
 bonus denarius valet centum falsos. Sic
 vnus verax homo valet centum menda-
 ces. Quis est em̄ qui non vellet habere bo-
 nos denarios pro falsis denarijs: sed de se
 ipsis non dolent quando se miseri inueni-
 unt falsos. Dubitatur vtrum omne menda-
 cium sit peccatum. Respondet Augustinus
 in lib. de mendacio: et ponuntur ei⁹ verba.
 xxiij. q. ij. c. j. in fine. Quisquis autēz inquit
 aliquod genus mendacij putauerit q̄ pec-
 catum non sit decipit seipsum turpiter. Et
 infra in. c. Mihi autem absurdum nō esse
 videtur omne quidem mēdaciū esse pec-
 catum. Ideo dicit Aristote. in. iij. Ethico.
 fm̄ semetipsum autem mēdaciū prauum
 et fugiendum est: verum autem et bonum
 laudabile. Ideo dicit sanctus Tho. secūda
 sc̄de. q. cx. Item Eccl̄. vij. Noli velle men-

Preceptum Septimum

Etiri omne mendacium. Quare: quia malum est quod aliquis significet voce: id quod non habet mente. Secundo dubitatur quoniam est mortale et quando veniale. Respondetur quod triplex est mendacium. scilicet pnciosum. id est dānabile: officiosum. id est utile et iocosum quod dicitur in ioco vel sociali modo: non respectu cuiuscumque rei sed respectu rei iocose. Dicitur s. Tho. ubi supra in. iij. sententia. quod solū mendacium pnciosum est peccatum mortale: quod contrariatur charitati dei et proximi. Sed officiosum et iocosum secundum se sunt venialia. Sed Aug. in lib. mendaciorum (et ponuntur eius verba. xxij. q. ij. c. primum) ponit octo genera mendaciorum: et tanto maius est peccatum: quanto magis appropinquat ad primum et tanto minus est peccatum quanto magis recedit a primo. Primum est capitale mendacium: et longe fugiendum: quod fit in doctrina religionis. Glosa dicit ibidem. ut si quis diceret christum non esse passum: sicut quidam stulti faciunt ut videantur sapientes: loquuntur contra articulos fidei. Contra quos dicit Job. xiiij. Nunquid deus indiget vestro mendacio: Secundum est ut cum quis alius ledit iniuste quod tale est ut nulli possit et oblit alicui: quod fit cum quis detrahit alicui sancto viro: et hec detractione nulli prodest: aut mendacium falsi testis. Ista sunt mortalia peccata quia sunt contra charitatem proximi. Tertium est quod perit alicui ita ut oblit alteri: ut mendacium testis in causa pecuniaria. ut si quis dicat aliquem debere alicui decem solidos damnum est danti et proficuum recipienti. Hoc est mortale peccatum: quia est contra charitatem dei. Quartum est quod fit solum mentendi fallendique cupiditate: et hoc est mendacium sicut faciunt adulatorum ad hoc ut placeant. Quintum est quod fit placendi cupiditate de suavis eloquio: his omnibus penitus evitatis atque relictis sequitur sextum genus quod nulli obest et prodest alicui: veluti si quisquam pecuniam alicuius iniuste tollenda sciens ubi sit nescire se mentitur: et hoc est veniale sicut et sequentia ut dicitur glo. ibidem. Septimum est quod nulli obest et prodest alicui: veluti si volens ad mortem questum hominem perdere mentiatur. Et hoc non differt a sexto nisi in subiectione exempli. Octavum

est quod nulli obest: et ad hoc prodest ut ab inmunditia corporali aliquem tueat: ut si volenti concubere cum soluta dicat eam esse coniugatam. Sed si omnino mendacium est peccatum mortale quid tunc dicendum est de sanctis patribus qui tamen mentiti fuerunt. scilicet Abraam qui dixit regi abimelech: quod sara esset soror sua. ut patet Gene. xx. Jacob dixit ad patrem suum. Ego sum primogenitus tuus Esau. Gene. xxv. Et iudith mentita est: quoniam dixit ad holofernē se fugere a facie hebreorum quia non uerat eos dandos assyrijs in precepcionem et cetera. Item apostolus videtur mentitus fuisse quando dixit. Nesciebas enim fuisse principem sacerdotum. Item nullum mendacium remunerat: sed mendacium meretricum fuit remuneratum. ut patet Exo. j. Quia dicitur ibidem quod deus edificavit eis domos terreas. respondit Ricolf. de lyra super Gene. c. xxv. dicens. Non videtur mihi magna necessitas excusandi patres veteris testamenti a mendacio: et maxime officioso: quia certum est quod apostoli fuerunt multo perfectiores eis: et tamen non fuerunt immunes a peccato veniali. Ideo dicit Iohannes in canonica. j. Si dixerimus quod peccatum non habemus nosmetipsos seducimus: et veritas in nobis non est. Multo minus patres veteris testamenti fuerunt immunes a peccato veniali. Etiam plures eorum leguntur peccasse mortaliter: sicut dauid in adulterio et homicidio. Et etiam patriarche ex odio et invidia vendiderunt ioseph: quia accusabat eos apud patrem crimine pessimo. Sed Augustinus excusat Abraam: et ponuntur eius verba. xxij. q. ij. ca. Queritur. Veritatem inquit voluit celari: non mendacium dici. Soror enim eius dicitur quia filia patris sui erat. Ideo excusabat se de mendacio. Gen. xx. dicens. Soror mea est filia patris mei et non matris mee quia ipsa erat filia aram fratris sui: et sic prosequens etiam iuste dicebatur filia Thare qui fuit pater Abrae: quia filij filiorum dicitur filij auorum. Sic licite potest quis veritatem prudenter celare sub aliqua dissimulatione et non mendacium dicere oportet. Et Jacob excusat ibidem Aug. ubi supra. dicens. quia iacob dicendo se esse esau primogenitum non est mentitus: non enim dixit se primogenitum

A nascendo: sed in primogeniture illo videtur rite adeundo. Sic et christus Joannem dixit helyam esse: non in persona sed imitatione virtutis. Erat ergo iacob esau non nascendo sed emptione primogenitorum in primogenitum transeundo. De Judith respondit Theodosius dicens quod verba eius aliquam veritatem habent figuraliter et prophetice et secundum intellectum mysticum. Vel potest dici quod laudat Judith non quia mentita est holocaustum sed propter affectum quem habuit ad salutem populi pro quo periculum se exposuit. Sic etiam excusat Paulus qui prophetice loquebatur dicens. Nesciebam te principem sacerdotum: id est scio sacerdotium iudeorum esse reprobatum a deo. Sic etiam mendacium obstetricium potest considerari quo ad effectum benivolentiae in iudeos et quantum ad reverentiam divini timoris. Et sic debetur eis remuneratio temporalis: quae scriptura est quod deus edificavit eis domos: id est dedit eis bona temporalia. Alio modo consideratur quantum ad effectum exterioris mendacii: et sic non fuit remuneratum. Huic concordat Theodosius secunda secunda. quod. ex. ar. iij. Et his enim patet quod mendacium semper est peccatum aut mortale aut veniale. Dicit tamen glossa super illud. capitulum. ne quis arbitretur. xxij. quod. i. quod mendacium malignitatis est omnibus mortale. Focositatis ubi nemo leditur non est mortale peccatum. Benignitatis siue pietatis quod fit pro salute alterius. de illo dicitur quod mortale est perfectis: veniale imperfectis. Tertio mendacium est anime intoxicatiui. Sapi. i. Os quod mentis occidit animam. Ideo est quasi quoddam venenum animam intoxicans. Mirum est quod miseri homines non timent quantum illud venenum in ore sentiunt: cum hoc sit peius quam venenum materiale quod occidit corpus. Sed per illud anima que est nobilior: omni corpore. In cuius signum quando diabolus voluit mentiri: et hominem occidere in corpore et anima: apparuit in figura venenosi animalis: scilicet serpentis: quod omnis mēdosus venenum diaboli habet in lingua intoxicans hominem in anima et aliquando etiam in corpore. Cuius exemplum legitur in vita sancti Iuliani: quod fuit quidam Iulianus nomine: frater beati Iulij. Huius duo fratres ad beatum Theodosium imperatores

christianissimum venerunt petentes ut templum idolorum ubicumque inveniunt destruerent: et templum christi edificaret. Ad imperatoris libenter faciens scripsit ut omnes debeant eis obedire: et eos in omnibus sub pena captivitatis adiuuare. Cuius beatus Iulianus et Iulius in loco qui dicitur Sandianum: ecclesiam fabricarent: et cuncti transeuntes eos in opere ipsius imperatoris imperium adiuuaret. Contigit quod quidam cum carro inde transitum facerent. Qui dixerunt ad invicem. Quam excusationem praetendere poterimus ut liberi transeamus: et in illo opere non occupemur? Dixeruntque. Venite: periciamus unum ex nobis in plaustrum supinum: et cum pannis cooperiamus eum. Dicemusque quod hominem mortuum in vehiculo habemus: et sic libere transire poterimus. Arripientes hominem vivum in plaustris proiecerunt: eis dixerunt. Tu sile et oculos claudere: et quousque transierim quasi mortuum laceas. Cum autem hominem tamquam mortuum cooperuissent: et usque ad famulos dei Iulianum et Iulium venissent: dixerunt eis sui dei. Filiioli parumper subsistite et nos in opere hoc iuvate. Qui dixerunt ei. Non possumus hic stare: quoniam hominem mortuum in plastro habemus. Quibus sanctus Iulianus et Iulius dixerunt. Quid ita metimini filii mei. Et illi. Non metimur domini: sed sic est ut loquimur. Sanctus Iulianus dixit: secundum veritatem dei vestri ita vobis contingat. Et illi boues pungentes praeterierunt. Cuius periculum praeterissent: accedentes carrum: collegam suum vocant cum nomine suo dicentes. Surge et stimula boues ut celeriter transeamus. Cuius autem nullatenus se moveret: eum pulsare ceperunt dicentes. Ut quid deliras? Sed cuius ille nullatenus responderet: accedentes ad eum discoopuerunt eum: et mortuum inveniunt: tantusque timor ipsos et ceteros inuasit: ut nullus de cetero famulis dei metiri auderet. Quarto mendacium est fidei exclusivum: unde de Hieronymo. Mendaces faciunt ut nec vera dicentibus credat. Ideo inuenta sunt publica iuramenta sigilla et fidei iussores: quod hominibus mēdosis non creditur. Unde saluator noster dixit Mat. v. Sit sermo vester est: non non. Quod autem amplius est a malo est. id est. ac incredulitate hominis. Ideo Salomoni

Preceptum Septimum

Petit a deo Prouer. xxx. Vanitatem et verba mendacii longe fac a me. Incredulitas autem insurgit ex tribus. scilicet ex parte loquentis ex parte veritatis iminentis: et ex parte suscipientis. Primo ex parte persone loquentis quando enim est mendosa et non verax: talibus non creditur non solum quando mentiuntur: sed etiam quando verum dicunt. De talibus dicitur Abacuk. i. Nemo credit cum narrabit. Et Prouer. x. Qui nititur mendacis. hic pascit vetos: quia non credit in quibuscumque et quantiscumque veris. Et ista est causa quare repti sunt fideiulsores: publica instrumenta: iuramenta: pignora: ut scilicet fide publica credatur. Et sic merito dicere possumus cum propheta. Diminute sunt veritates a filiis hominum. Secundo contingit ex parte veritatis iminentis: quando veritas excedit facultatem intellectus creati: ut qui non credit nisi quod potest ratione comprehendere: ut si quis vellet unico rustico persuadere quod sol esset octies maior quam tota terra: non crederet. Narrat de quodam rege qui dixit ioculatori suo. Inuenias mihi magnam mendacium. **A**idi inquit ioculator: quod quidam sagittator percussit fortiter ceruicem unum: et intrauit sagitta per pedem dexterum posteriorum et exiit per aurem dexteram. Cui rex ait. Hoc est magnum mendacium quoniam est impossibile quod sagitta intret per pedem dexterum ut exeat per aurem. Respondit quidam alius. Certe non est mendacium: hoc est veritas: cum ceruus ille cum pede dextro fricaret aurem dexteram: sagitta ipsum pedem oppositum auri percussit pertransiit ipsam aurem. Tertio modo venit ex parte suscipientis: puta si aliquis detineatur passione amoris vel etiam odii: non facilliter credit loquenti de amico suo vel inimico bonum aut malum sicut narrat Valerius. Cum quidam deferret Platoni Xenocratem discipulum suum multa contra eum opprobria dixisse: noluit credere. Et criminato: ait. Cur non crederet? Respondit: non esse credibile ut quem tu ipse amauerat: quod ab eo non reamaretur. Similiter qui odit aliquem non credit bonum quod ab eo audit: etiam si verum sit. Ideo iudei de christo scripta et dicta putant omnia esse mendacia: quia ipsi odiunt eum. **Q**uinto

est prauitas excessuum. Unde Eccl. xx. Potius fur est quam assiduitas viri mendacis. Ratio est quia fur nocet corpori. Ille vero qui mentitur nocet anime. Fur rapit temporalia mendax famam que melior est quam thesaurus magni. Ideo dicitur. vi. q. i. ca. debitorum. Sunt peiores qui doctorum vitam moremque corrumpunt: quam qui substantias aliorum prediarum diripiunt. Ipsi enim qui extra nos sunt auferunt. Sed detractores que intra nos sunt auferunt. **L**egitur de quodam qui habuit tres filios: vnus fuit potator: alius fur: tertius filius fuit mendosus. Cogitans ille intra se qualiter posset illos tres filios compelescere a maliciis suis ne sibi scandalum inferret. Potatorum ergo fecit cellarium et sic fuit saturatus vino: secundum seque fures fecit procuratorem: et sic ille fuit satiatum pecunia. Tertium vero filium non poterat ponere in aliquod officium qui sibi plures guerras et rixas suscitauit quam omnes alii. Ideo dicitur Eccl. vii. Sex sunt que odit deus: et septimum detestatur anima eius scilicet oculos sublimis: linguam mendacem etc. Ubi ergo est vnus mendax in domo aliqua: ille perturbat totam domum: sicut ergo fur verecundat cum deprehenditur in furto: sic mendax deberet verecundari cum deprehenderet in mendacio. Dubitat utrum quis posset dicere mendacium ex humilitate? Respondit Augustinus in de vrbis apli. et ponit. xxii. q. ii. c. Cum humilitatis causa metiris et si non eras peccator antequam metiris mentiendo efficieris. Sequitur. ubi est talis humilitas ibi regnat falsitas. Sed contra dist. viii. c. ad eum dicitur. Bonam mentium est ibi culpa cognoscere: ubi culpa non est. Respondet quod in genere potest se dicere peccatorem esse: quia nemo sine crimine viuit: sed specialiter dicendo aliquod peccatum de se cuius contrarium est verum: mortaliter peccat. Vel ut dicit Augustinus. quod in vno peccato multa possunt notari peccata. Cum enim quis peccat committit homicidium occidendo animam suam: committit furtum: quia se subtrahit deo: committit adulterium: quia recedit a deo et fornicat cum diabolo: periurium quia fide in baptismo non seruat etc. Et quod dicit in omnibus vicis in quibus miser homo peccare potest: ibi comprehenduntur genera singulorum et non singula generum. hec glo. Non est mentiendum ex humilitate

A tate: neq; ex paupertate: neq; ex p̄tate: nec ex senio ⁊ antiq̄tate sicut q̄dā solent. Unde dixit quidam metricē. *Alq̄a can⁹ heros venator: vigil amator. Ter tres nugeruli medicus questor: ioculator.* Als in his primis medijs decet est opus imis. Primus est aquila q̄ remote volat ⁊ ambulat p̄ alienas terras: ⁊ multa gl̄iā se vidisse vt sc̄iēs apparet q̄ cōiter mendacia sunt. Sc̄s est canus. i. antiquus: q̄ senes multa mētunt q̄ dicunt facta fuisse suis t̄pib⁹. Tertius est heros. i. dñs aut miles. Nā dicit se talia magna fecisse in tali bello: q̄ aliq̄ minime vera sunt. Illi tres mētuntur aliq̄ ex potētia: q̄ nemo pōt cōtradidere. Quart⁹ est venator: q̄a clamat se inuenisse ferā vt letificet custodes laqueoz. Quint⁹ est vigilator: q̄ clamat nocturno t̄pe p̄tra insidiātes. Ego video te: cum tñ neminē videat. Sextus est amator. i. procar q̄ vult m̄rimonium inire: ⁊ gl̄iā se abundare in multis: ⁊ contra mulier facit sistr: sic vn⁹ alium decipit. Septimus est medicus qui p̄mittit infirmis sanitatē ⁊ cōualescentiā: q̄d tñ minime ducit ad effectū. Octauus est questor q̄ vt extorq̄at pecuniā ⁊ alia bona ab hoib⁹ promittit q̄ suis orationibus vult redimere aias parentū suoz ⁊ p̄mogenitoz de purgatorio. Nonus est ioculator: qui p̄mittit hoibus q̄ debent videre vitā eternā vel aliud s̄se. Decimus est peccator: q̄ est peior inter hoies. **S**exto mēdaci⁹ est anime dānatio. dicēte ps̄. Perdes oēs qui loquūtur mēdaciū. Cuius exēplū p̄tz Act. v. de anania ⁊ saphyra. De q̄ Petrus ait. Non es mentitus hominibus: sed deo. Audiens hec Ananias cecidit ⁊ expirauit. Nonne mortui sunt subitanea morte illi exploratores: quos n̄hoys miserat ad explorandum terram p̄missionis. Reuersi vero teruerunt populū suū mendacijs. vt Aume. xiiij. ⁊ xiiij. Non solum illi damnantur qui dicunt mendacia: sed etiam illi qui libēter audiūt mēdacia: ⁊ delectant in verbis mēdosis. Non sic fecit Diogenes: de q̄ legitur in vitas p̄hoz. Cū q̄dam ioculator laudasset Alexandrū ⁊ mira de eo retulisset. Audiens hec Diogenes obturauit aures suas. Interrogat⁹ aut cur aures clauderet.

Rndit q̄ non posset audire illa mēdacia q̄ ille retulisset. Capiāt q̄ parentes inde exēplū si habeāt filios aut filias aut ancillas mēdosas: ⁊ nō audiāt eoz mēdacia: s̄ eos corrigāt v̄bis ⁊ fact⁹. Adhuc graui⁹ dānātur q̄ mēdaciū scribūt in cartis ⁊ libris. In q̄bus nō solum peccāt sed oēs legētes ⁊ studentes in eis. **J**ō dicit Sen. in epla ad Lucilū. Turpe est aliud loq̄ ⁊ aliud sentire: quāto turpius aliud q̄ decet scribere. **S**trauiter etiā peccāt q̄ alijs mēdacia sua improperāt sicut q̄dā solēt dicere. Tu mentiris: q̄d valde inhonestū est: q̄n̄ iuuenis hoc facit seni: mulier viro ⁊ fili⁹ p̄ri. Adhuc graui⁹ ē si hō facit h̄ sc̄to viro. vn̄ recitat *C*irill⁹ i epla ad Aug. de miraculis sc̄i Hier. q̄ cū q̄dā heretic⁹ pestifer arrianoz in q̄dā disputatione cuidā gl̄iosi Hieronymi auctoritatē p̄tra eū iducētū sua temeritate respōdit q̄ Hieronym⁹ mētiret subito fuit vltiōs diuina p̄cussus ⁊ vocē deiceps nullatenus formauit. adhuc graui⁹ peccāt q̄ dicūt diuinā scripturā mētiri q̄ est ispirata a sp̄u sancto. **N**ō falsum testimoniū dices. **T**ertio peccant cōtra illud p̄ceptū: **O**mnes qui p̄imum ledūt v̄bis iniuriosis. Et fm̄ Aug. hic non solum phibet mēdaciū: sed etiā omne nocumentum: ⁊ sunt. xij. persone que verbis iniuriosis p̄imum offendunt: quarū prime sex ledunt fraternā fidelitatē: alie sex fraternāz charitatem. **I**gitur tales sunt.
 Verisores. Sulurriones.
 Detractores. Traditores.
 Conuitatores. Fictatores.
 Litigatores. Cōminatores.
 Falsi laudatores. Iudicatores.
 Falsi aditatores. Falsi cōsiliatores.
Primi sunt verisores q̄ ledunt proximum deridendo ⁊ subsannando. De quib⁹ vere dicit. Subsannās subsannabit deridēs deridebit. Cui⁹ exempl⁹ p̄tz in sc̄to **B**ictio qui derisit sc̄tū Martinū q̄ postea fuit ab alio derisus. vt patet in sua legenda. **U**nde dicit **J**ob capi. xij. Deridet iusti simplicitas. Nemo igit debet aliū deridere si cernit eū eē defectuosum i natura: sicut cōiter isti lasciu socij faciūt: teste **J**uvenale sic dicit. **N**on pedē rectus derideat ethiopē al-